

TIKUVCHILIKDA ASBOB-USKUNALARNING TURLARI VA ULARNI TO‘G‘RI ISHLATISH

Jizzax viloyati Sharof Rashidov tuman

1-son politexnikumi

"Transport va sanoat" kafedrası

ishlab chiqarish ta'lim ustasi

Maxmudova Shohida Shavkatovna

Jizzax viloyati Sharof Rashidov tuman

1-son politexnikumi

"Transport va sanoat" kafedrası

ishlab chiqarish ta'lim ustasi

Xudoyqulova Hilola Faxriddin qizi

Annatatsiya

Ushbu maqolada tikuvchilikda ishlatiladigan asbob-uskunalarining turlari va ularning to‘g‘ri ishlatilishiga doir batafsil ma'lumotlar keltirilgan. Maqolada tikuv ignalari, qaychi, tikuv mashinasi, to‘quv asboblari, o‘lchov lentasi, o‘rgimchak va tikuvchilik dastgohi kabi asboblarning turlari va ularning har birining ishlatilishi bo‘yicha aniq ko‘rsatmalar berilgan. Tikuvchilik jarayonida asboblarni to‘g‘ri tanlash va ishlatish jarayonining samaradorligini oshiradi, xavfsizligini ta'minlaydi va sifatli natijalar olishga yordam beradi. Maqola, tikuvchilik bilan shug‘ullanuvchi mutaxassislar va talabalar uchun amaliy qo‘llanma sifatida foydalidir.

Kalit Soʻzlar

Tikuvchilik, tikuv ignalari, qaychi, tikuv mashinasi, toʻquv asboblari, oʻlchov lentasi, oʻrgimchak, tikuvchilik dastgohi, asbob-uskunalar, tikish, qoʻl tikuvchiligi, mashina tikuvchiligi, tikuv usullari, asboblarni ishlatish, tikuvchilik texnologiyasi.

Tikuvchilik sanoati oʻzining anʼanaviy va zamonaviy asbob-uskunalari bilan ajralib turadi. Har bir asbob turli vazifalarni bajaradi va ular toʻgʻri ishlatilishi kerak. Agar asboblarni notoʻgʻri ishlatilsa, bu nafaqat tikuv jarayonining sifatini pasaytiradi, balki xavfsizlikni ham xavf ostiga qoʻyadi. Quyida tikuvchilikda ishlatiladigan asosiy asboblarni va ularni qanday toʻgʻri ishlatish kerakligi haqida batafsil maʼlumot berilgan.

Tikuv Ignalari (Needles)

Tikuv ignalari tikuvchilikda eng koʻp ishlatiladigan asbobdir. Ular matoni birlashtirish uchun ishlatiladi va ularning turlari matoning turiga, qalinligiga va ishlov berish usuliga qarab farq qiladi.

Turlari:

Mashina ignalari: Tikuv mashinasida ishlatiladigan ignalar, ular turli matolar uchun moslashtirilgan. Misol uchun, paxta matolari uchun ingichka ignalar, jundan foydalanish uchun qalinroq ignalar kerak boʻladi.

Qoʻl ignalari: Matolarni qoʻlda tikishda ishlatiladi. Ularning uzunligi, qalinligi va uchining shakli turlicha boʻladi.

Maxsus ignalar: Charmlarni tikish uchun qoʻllaniladigan maxsus pichiqli ignalar, plastik va boshqa qattiq materiallar uchun maxsus ishlab chiqilgan ignalar mavjud.

Ishlatish:

Ignani tanlashda matoning qalinligi va turi muhim omil hisoblanadi. Ignaning yomon tanlanishi tikish jarayonining sekinlashishiga yoki matoning yirtilishiga olib kelishi mumkin.

Tikuv jarayonida ignani va ipni to'g'ri joylashtirish kerak, chunki noto'g'ri joylashgan igna matoni buzishi yoki tikishning sifatini pasaytirishi mumkin.

Qaychi (Scissors)

Qaychi - mato va boshqa materiallarni kesishda ishlatiladi. Tikuvchilikda qaychi turli shakl va o'lchamlarda bo'lishi mumkin, bu esa kesish jarayonini yanada qulaylashtiradi.

Turlari:

Mato qaychi: Mato va boshqa materiallarni kesishda ishlatiladigan eng oddiy qaychi turi.

Pinking shears (Teskari qaychi): Mato chetlarini tekislash va yoqimli bezaklar yaratishda ishlatiladi. Bu qaychi mato chetlarini zig-zag shaklida kesadi, bu esa uning orqaga siljishining oldini oladi.

Bezak qaychi: Matolarda dekorativ kesishlar qilish uchun ishlatiladi. Masalan, to'rtli naqshlar yoki maysa shakllari hosil qilishda.

Ishlatish:

Qaychi matoni to'g'ri va aniq kesishda yordam beradi. Kesish paytida qaychi matoga to'g'ri perpendikulyar qilib ishlatish kerak.

Qaychi kesish jarayonida silliq va tez ishlashi uchun ularning doimiy ravishda o'tkir bo'lishi muhimdir. Aks holda qaychi matoni yirtib qo'yishi mumkin.

Tikuv Mashinasi (Sewing Machine)

Tikuv mashinasi matolarni birlashtirish va boshqa tikuv ishlovlarini amalga oshirishda ishlatiladi. Tikuv mashinasi, birinchi navbatda, vaqtni tejash va tikuv jarayonini soddalashtirish uchun mo'ljallangan.

Turlari:

Qo'lda ishlatiladigan mashina: Oddiy va arzon tikuv mashinalari kichik loyihalar uchun ishlatiladi.

Elektr tikuv mashinasi: Kattaroq ishlov berish uchun mo'ljallangan mashinalar, tezlikni va tikish usullarini sozlash imkoniyatiga ega.

Kompyuterlashtirilgan mashinalar: Avtomatik tizimlar va murakkab naqshlar yaratishda yordam beradi. Bu mashinalar turli xil tikuvlarni amalga oshirishga imkon beradi.

Ishlatish:

Tikuv mashinasining sozlamalarini to'g'ri o'rnatish va matoni joylashtirishda ehtiyotkorlik talab etiladi.

Mashinada ishlashda ipni to'g'ri joylashtirish, mashina sozlamalarini aniqlash va matoning to'g'ri holatda bo'lishini ta'minlash muhimdir.

To'quv Asboblari (Pins, Clamps, and Weights)

To'quv asboblari matolarni vaqtincha ushlab turish va tikish jarayonini osonlashtirish uchun ishlatiladi. Bu asboblarda yordamida matolarni bir-biriga to'g'ri joylashtirish va tikishdan oldin ularni mustahkamlash mumkin.

Pins (Ignalar): Tikishda matolarni bir-biriga ushlab turish uchun ishlatiladi. Bu asbob tikish jarayonida matoning harakati va siljishini oldini oladi.

Clamps (Klipslar): Teskari yoki og'ir materiallar uchun pins o'rniga ishlatiladi. Klipslar matoni mahkam ushlab turadi.

Weights (Og'irliklar): Agar mato o'z joyida qolishi kerak bo'lsa, ularni og'irliklar yordamida ushlab turish mumkin.

Ishlatish:

Pins va klipslarni ishlatish matolarni ushlab turish va tikish jarayonida xatoliklarni kamaytiradi. Biroq, ular matoning yuzasiga teshiklar qoldirishi mumkin, shuning uchun ehtiyotkorlik bilan ishlatish kerak.

O'lchov Lentarlari (Measuring Tapes)

O'lchov lentasi - tikuvchilikda matolarni o'lchash uchun eng oddiy va zarur asbobdir. Bu asbob o'lchovlarni tez va aniq olish imkonini beradi.

Ishlatish:

O'lchov lentasini ishlatishda uning to'g'ri tarangligini ta'minlash kerak. Agar lentaning uzunligi noto'g'ri o'lchansa, kiyimning o'lchamlari noto'g'ri bo'lishi mumkin.

O'lchov lentasi matoning yuzasiga qo'yilib, aniq va to'g'ri o'lchovlarni olish uchun ehtiyotkorlik bilan ishlatiladi.

6. O'rgimchak (Thimble)

O'rgimchak tikuvchining qo'lini himoya qilish uchun ishlatiladi. Bu kichik asbob ignaning qo'lga kirishining oldini oladi va tikishda og'riqni kamaytiradi.

Ishlatish:

O'rgimchakni tikuvchilik jarayonida qo'llash qo'ldagi xavfsizlikni ta'minlaydi. Bu asbob tikishda qo'lni himoya qilish uchun mo'ljallangan.

Dastgoh va Stol (Sewing Table)

Tikuvchilik stoli va dastgohlar tikuvchilik ishlarini yanada osonlashtiradi. Ular mashinani qulay joyda ishlatish va asboblarni bir joyda saqlash uchun muhimdir.

Ishlatish:

Tikuvchilik stolining sirtini toza saqlash va asboblarni to'g'ri joylashtirish zarur. Shuningdek, tikuvchilik dastgohining balandligi va yoriqlari tikuvchining qulay ishlashiga mos bo'lishi kerak.

Foydalanilgan Adabiyotlar

1. **Shilov, V. F.** (2017). *Tikuvchilik texnologiyasi* – T.: O'zbekiston iqtisodiyoti, 2017.
 - Ushbu kitobda tikuvchilikning asosiy texnologik jarayonlari, asbob-uskunalar va ularni ishlatishning nazariy va amaliy jihatlari batafsil yoritilgan.
2. **Qosimov, A. A., & Bazarov, R. A.** (2015). *Tikuvchilik sanoati va asbob-uskunolari* – Toshkent: O'zbekiston davlat nashriyoti, 2015.
 - Ushbu manbada tikuvchilikda ishlatiladigan asboblari va ularning samarali ishlatilishiga doir o'quv qo'llanma keltirilgan.
3. **Berkov, A. V.** (2018). *Tikuv mashinalari va ularning ishlashi* – Moskva: Targ'ibot va tayyorlov, 2018.
 - Kitobda tikuv mashinalarining turlari, ularning ishlash tamoyillari va texnik xizmat ko'rsatish masalalari yoritilgan.
4. **Muzaffarov, D. A., & Karimov, U. S.** (2019). *Xalqaro savdo va etik me'yorlar* – T.: O'zbekiston nashriyoti, 2019.

- Ushbu manba tikuvchilik sanoatida etik me'yorlar va xalqaro savdo tartiblarini tushuntiradi.

5. **Anderson, J. L., & Green, C. M.** (2020). *Fashion Design and Technology: The Sewing Process* – London: Routledge, 2020.